

Fullmäktige 30.08.2021 § 117

§ 117

Fråga om att öka trivseln i staden

Beredning och upplysningar:
Ikonen Liisa
Vilokkinen Ruusu
Piironen Tiina T TYT
Vallden Aila
fornamn.efternamn@esbo.fi
Växel 09 816 21

Förslag

Stadsstyrelsen

Fullmäktige antecknar redogörelsen för kännedom som svar på Ulla Palomäkis och 14 andra ledamöters fråga 17.5.2021 om att öka trivseln i staden och konstaterar att frågan är slutbehandlad.

Behandling

Beslut

Fullmäktige:
Stadsstyrelsens förslag godkändes enhälligt.

Redogörelse

Frågan

I en fråga som Ulla Palomäki och 14 andra ledamöter lämnade in 17.5.2021 ställs följande frågor om vidareutveckling av trivseln i staden:

Är det möjligt att vidareutveckla trivseln i staden, till exempel genom att på ett enhetligt sätt satsa på byggnadernas ytor och takkonstruktioner så att det skapas en mer idyllisk stadscentrummiljö? Exempel på en sådan miljö är Herrgårdsforsen i Vanda och Köklax. Skulle byggandet av sadeltak, eventuellt med en nygamal byggstil, kunna tillämpas enhetligt till exempel i centrumområdena i Kalajärvi och Viskärr? Skulle Kera i huvudsak kunna bli ett objekt där det byggs sadeltak?

Svar på frågan

Syftet med stadsplaneringen är att kunna bygga en trivsam, hälsosam och trygg miljö. Redan vid planeringen av generalplaner beaktas stadsmiljöns karaktär, kvalitet och områdets identitet. Särdragen hos Esbos fem centrum och bevarandet av dem är tydliga mål på generalplansnivå.

Om den lokala identiteten särskilt kräver det, identifieras på generalplansnivå betydelsen av ett byggnadssätt på områdesnivå. Till exempel för Olars områdesidentitet är byggsättet synnerligen viktigt. Områdets karaktär utgörs också av förhållandet mellan den byggda miljön och natur-rekreativmiljön.

I detaljplaneringen är målen för stadsbilden mer konkreta än på generalplansnivå. Detta innebär mycket olika planeringslösningar i olika miljöer. För områdena eftersträvas ofta en särprägel och samtidigt viss enhetlighet. Sådana faktorer beror bland annat på byggnadernas utseende, material och färger. Uppkomsten av en trivsamt miljö påverkas dessutom av fasadernas öppningar, det vill säga fönstrens storlek och placering samt av planeringslösningar på fotgängarplanet, såsom karaktären hos ingångarna till byggnaderna.

Uppnåendet av målen för miljöns kvalitet styrs genom detaljplanen, där det kan utfärdas mycket detaljerade bestämmelser om byggandet. Å andra sidan anses det viktigt att byggnadsplaneringen inte är alltför stramt reglerad. I byggnadsplaneringsskedet planeras arkitekturen, stadsbildsfaktorerna och närmiljön detaljerat.

En idyllisk miljö kommer inte i en enda rätt form, utan det är fråga om erfarenhetsbaserad kunskap. Människor upplever sin omgivning på olika sätt. Också byggnaderna upplevs på mycket olika sätt. Med tanke på trivseln i miljön är också områdets naturförhållanden betydelsefulla och i bästa fall hälsofrämjande hörnstenar i stadsstrukturen. Den upplevda trivseln påverkas dessutom av områdets ljudlandskap och trafiklösningarna.

Under planprocessen har invånarna möjlighet att ge respons på planerna och samtidigt framföra sina egna erfarenheter av faktorer som påverkar trivseln i området. Information om invånarnas erfarenheter har också samlats in i invånarenkäter som gäller hela Esbo, såsom enkäten Mitt Esbo på kartan som genomfördes i fjol. Den insamlade invånarinformationen är en viktig del av det kunskapsunderlag som behövs för planeringen och den utnyttjas när planerna för området utarbetas. I stadsplaneringen pågår också projekt för att utveckla kommunikationen och växelverkan. Genom projekten strävar man efter att ytterligare främja invånarnas delaktighet.

I Esbo har man oftast utarbetat långsiktiga visioner, omfattande stadsmiljöutredningar och inventeringar som stöd för utvecklingen av centrummiljöerna. Det utarbetas kvartersplaner över detaljplaner och planändringar som har betydande konsekvenser eller som till exempel utarbetas för en tät stadsstruktur. I kvartersplanen skisseras den framväxande stadsbilden. Den tar ställning till byggnadernas utseende, takformer, fasadmaterial, färger och så vidare samt byggnadernas funktionalitet. Till ändamålsenliga delar skrivs innehållet i kvartersplanen också in i planbestämmelserna, varvid dess styrande effekt förstärks.

Under detaljplaneringen bedöms också planernas konsekvenser för människors levnadsförhållanden och livsmiljö, hälsa, säkerhet, tillgänglighet, olika befolkningsgruppers verksamhetsmöjligheter i närmiljön, sociala förhållanden och kultur. Dessutom bedöms planens konsekvenser för stadsbilden, landskapet, kulturarvet och den byggda miljön. Man strävar alltid efter att minimera olägenheterna för miljön. Planerna bearbetas också utifrån den respons som fåtts.

I Esbo strävar stadsplaneringen alltid efter en högklassig miljö. Kravet på en viss takform i detaljplaner kräver ett arkitektoniskt helhetsgrepp som stöder det under hela planerings- och byggprocessen. Detta har man också gjort i Herrgårdsforsen i Vanda. Ett långvarigt tema för utvecklingen av Köklax har varit byaktighet. Målet har uppnåtts på många ställen. Man kan från fall till fall överväga att använda samma slags stadsbildselement i andra objekt.

Ledamöterna som ställt frågan frågar sig om inte en nygamal byggstil kunde tillämpas enhetligt i centrumområdena i Kalajärvi och Viskärr samt byggande av sadeltak i Keraområdet.

Centrumområdena i Viskärr och Kalajärvi

I norra Esbo har det i samband med den tidigare detaljplaneringen utarbetats vägledande kvartersplaner för större nybyggnadsbetonade helheter (utöver Viskärr till exempel Pellasbacken, Kalajärvi II, Neppersporten, Bodomgården). I de dåvarande småhusbetonade helheterna var det ofta motiverat med sadeltak och till exempel en enhetlig färg. I synnerhet i områden med anknytning till kulturlandskap har byggnadstyperna och deras utseende bedömts som en del av landskapet och det nuvarande byggnadsbeståndet. I motsvarande områden är det även i fortsättningen motiverat att utarbeta kvartersplaner.

Byggnadsteknik, byggnadstyper, planlösningar och fasader bildar en sammankopplad helhet. Till exempel ett sadeltak kan i bästa fall berika inte bara stadsbilden utan också bostadstyperna, men enbart som ett påklistrat tema kan det öka byggnadernas massivitet och skuggningseffekt. Takformerna ska också anpassas till de övriga kvalitetsmålen för området, såsom produktion av solenergi, gröna tak eller funktioner för invånarnas gemensamma användning.

Att kombinera nuvarande byggnadsteknik och, i begränsad bemärkelse, nygamla detaljer leder inte alltid till ett uppskattat eller hållbart resultat. Utöver den visuella profilen beror gamla områdets attraktivitet också på till exempel gemenskap, läge, fullväxt gröniska, högklassiga material, mångsidiga funktioner, skala, goda gångförbindelser och historisk skiktning.

Planläggningen av Viskärr pågår fortfarande. Planeringen av området kommer att fortsätta när situationen med generalplanen framskrider. När planeringen av områdena fortsätter kommer olika mål som gäller områdets trivsel och stadsbild att bedömas på nytt i samarbete med områdets markägare. En hög kvalitet på byggandet och stadsbilden är också i fortsättningen viktiga mål. Detsamma gäller den fortsatta planeringen av Kalajärvis centrumområden.

Kera

Som grund för planeringen av Keraområdet har det utarbetats en delgeneralplan för Kera och utifrån den en detaljplansstomme som grund för detaljplaneringen för det centrala området.

Stadsplaneringsnämnden antecknade planstommen för kännedom vid sitt möte 9.5.2017 och fastställde målen för Kera.

Enligt nämndens mål ska Kera industriområde omvandlas till ett urbant och höghusdominerat lokalcentrum med skolor och parker. Mål för stadsbilden har varit disposition av kvarterens byggnadsmassor så att de bildar slutna kvarter, dock så att kvarteren har naturliga förbindelser till parker eller öppna platser som skapar en särpräglad miljö för området.

Enligt Berättelsen om Esbo är Finno, Hista och det ekologiska Kera nya lokalcentrum längs Stadsbanan. I berättelsen är åtgärderna under fullmäktigeperioden 2017–2021 bland annat att främja tätt byggande längs spårförbindelserna och att främja beslutet om Stadsbanan. Högt byggande främjas på platser med goda trafikförbindelser och i sådana stationsområden där det är lämpligt av grundade skäl. Kera utvecklas till ett urbant, nytt bostads- och centrumområde som stöder sig på kollektivtrafik. Centrumet är tätt och har en tydlig karaktär.

I Keraområdet har man vid planläggningen följt ovannämnda beslut om att bilda ett nytt, särpräglad bostadsområde där tjänsterna kan nås på bägge sidor av banan på ett tillgängligt och tryggt sätt. I arbetet med planstommen fastställdes placeringen av bostads- och arbetsplatsbyggandet i området med stöd av generalplanen.

Man har satsat på en trivsam boendemiljö i Kera redan i planläggningsskedet. Utöver byggnadernas utseende har man i planen ägnat uppmärksamhet åt områdets allmänna trivsel: Genom området går en bilfri parkzon. Stommen i stadsstrukturen utgörs av parker och fotgängarmiljö. För att garantera att bostadshusens gårdar är lummiga har man utvecklat ett verktyg för att mäta grönytefaktor.

I området finns både flervåningshus och offentliga byggnader. Områdets arkitektur styrs genom planen i fråga om såväl takformer som fasader. För kvartersområdena har det utarbetats kvarters- och närmiljöplaner och för planområdet har det utarbetats ett konstprogram för Kera.

Beslutshistoria

Stadsstyrelsen 9.8.2021 § 248

Förslag

Stadsmiljödirektör Isotalo Olli

Stadsstyrelsen föreslår att fullmäktige antecknar redogörelsen för kännedom som svar på Ulla Palomäkis och 14 andra ledamöters fråga 17.5.2021 om att öka trivselen i staden och konstaterar att frågan är slutbehandlad.

Beslut

Stadsstyrelsen:
Föredragandens förslag godkändes enhälligt.

Beslutshistoria